

Православний Голос Люблина

Бюлетень української православної громади
церкви Воздвиження Чесного Хреста Господнього в Люблині

Люблин

№ 9 (34)

Вересень 2005 р.

www.chresto-vozd.harazd.net

Престольнесвято Хресто-Воздвиженської церкви

26-27 вересня 2005 р., у день Воздвиження Чесного Хреста Господнього, відзначимо престольне свято Хресто-Воздвиженської церкви. Це празник всієї нашої спільноти, нашого храму.

26 вересня (понеділок)
18⁰⁰ Всенічне Бдіння
з виносом Хреста

27 вересня (вівторок)
9⁰⁰ Божественна Літургія
Молебень та Многолїття

Патріарх-католикос всієї Грузії Ілія II
відвідає Люблин

2-7 вересня 2005 р. офіційний візит до Автокефальної Православної Церкви в Польщі складе Святїйший і Блаженнїйший Ілія II Католикос-патріарх усієї Грузії, архієпископ Мцхетський та Тбіліський. У рамках цього візиту Предстоятель Грузинської Православної Церкви відвідає і наше місто.

Центральним пунктом програми візиту Патріарха Ілії II в Люблині буде

4 вересня 2005 р., 18 год.

Доксологія
(кафедральна церква Преображення
Господнього, вул. Руська).

Заохочуємо усіх до участі в цій історичній події.

Грузинське православ'я

Грузинська Православна Церква – це одна із автокефальних Православних Церков. З огляду на древню історію цієї Церкви, її предстоятель і сьогодні займає високе місце у диптиху предстоятелів Православних Церков. Адже Грузія – це одна із перших християнських країн у світі. Грузинське Православ'я за ці більш ніж півтори тисячі років пройшло важкий і складний, але й славний історичний шлях. Найкращим свідченням сили Грузинського Православ'я є численні святі, яких дала світові ця Церква: подвижників, мучеників, богословів, святителів. Варто хоч коротко нагадати основні сторінки історії Грузинської Церкви.

Грузія – це прекрасна гірська країна на Кавказі. Самі грузини називають свою батьківщину *Сакартвело*. Має вона древню

культуру, яка сягає в сивину історії. Це землі древньої Іверії і Колхїди, які знали вже

Продовження на стор. 4-7.

Хроніка нашого буття (32)

- У вівторок 2 серпня випало свято св. пророка Божого Іллі, а також празник особливо чтимого у нашій єпархії препмч. Афанасія Берестейського. Божественну Літургію у Христо-Воздвиженській церкві совершив цього дня о. митр. прот. Володимир Ходак.

- 6 серпня суботню Вечірню у нашому храмі відслужив душпастир української православної громади Люблина о. прот. Мирослав Вишневський. 7 серпня, у свято Успіння св. прав. Анни, Божественну Літургію служили о. митр. прот. Володимир Ходак, о. прот. Мирослав Вишневський та о. Миколай Банковський. У ці дні за богослужіннями спільно з нами молився гість із Канади – Йоїл Гендерсон, вірний української православної парафії св. Володимира у Гамільтоні.

- 13 серпня Вечірню совершив о. Миколай. Наступного дня, 14 серпня, у свято Винесення Древа Чесного Хреста Господнього та свв. мчч. Маккавеїв, матері їх Соломії та вчителя Єлеазара Божественну Літургію служили отці Мирослав та Миколай. Після Літургії відбулося Мале освячення води.

- 18 серпня, у канун празника Преображення Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, у нашому храмі відслужено урочисту Велику Вечірню з літією. У сам день свята у п'ятницю 19 серпня була відслужена урочиста Літургія, на яку традиційно прибули не лише постійні вірні нашого храму. На закінчення святкової служби совершено Посвячення плодів, а кожен учасник богослужіння виходив із храму з посвяченими фруктами. Святкові богослужіння з нагоди свята Спаса відслужив у нашому храмі о. митр. прот. Володимир Ходак.

- Суботню Вечірню 20 серпня відслужив у нашій церкві о. Володимир. Недільну службу наступного дня совершили отці Володимир та Миколай.

- Вечірне богослужіння напередодні свята Успіння Пресвятої Богородиці у суботу 27 серпня відслужив о. Миколай. У сам день свята Успіння Божественну Літургію очолив у нашому храмі наш душпастир о. Мирослав, котрий саме повернувся із літньої відпустки, а співслужив із ним о. Миколай.

Хронікар

Підкарпатські прочане в Любліні

15 серпня ц.р. перебувала в Любліні група прочан з Перемисько-Новосанчівської єпархії – Сянока, Морохова, Перемишля та інших парафій. Організатором прощі та її духівником був о. Юліан Феленчак, сянницький декан та парох парафії в Морохові. Прочане з Підкарпаття, в більшості молодь, прямували на свято Спаса на Святій Горі Грабарці. У програмі прощі було також відвідання святинь Православ'я на Північному Підляшші та на Білосточчині.

Гості прибули до Люблина у південь. Спочатку відвідали кафедральний храм Люблина – церкву Преображення Господнього, де з її історією ознайомили прибулих д-р Г. Купріянович. Потім гості навідали храм української православної громади Люблина – церкву Воздвиження Чесного Хреста, що знаходиться в Православному Будинку Соціальної Допомоги. Ознайомилися із життям громади, на пам'ятку дістали актуальний номер нашого бюлетеня «ПГЛ», помолилися також у храмі словами тропаря Хресту Господньому та гімном до Божої Матері. Згодом гості прибули до Європейського колегіуму польських і українських університетів. На кінець короткого перебування в Любліні були прийняті скромним почастунком, який підготували вірні Христо-Воздвиженської церкви. (x)

День Незалежності України у Любліні

24 серпня 2005 р., у День Незалежності України, на православному кладовищі при вул. Липовій в Любліні відбулося покладення квітів біля Пам'ятника на честь воїнів армії Української Народної Республіки.

О 10 ранку до пам'ятника підійшла делегація Генерального консульства України в Любліні, до якої входили всі працівники консульства. Вінок до пам'ятника поклали Генеральний консул України в Любліні Іван Грицак та Почесний консул України в Холмі Станіслав Адам'як. Генеральний консул у короткому слові привітав усіх присутніх зі святом. Вінок борцям за волю України від імені української громади Люблина поклали Іван Дацюк та Віталій Падалка. Від працівників та слухачів Європейського колегіуму польських і українських університетів вінок поклали Ельжбета Зентек та Андрій Савенець.

З вінком від імені властей міста прибув також Збігнев Войцеховський, заступник голови міської ради Люблина, котрий звернувся до учасників святкування з привітальним словом. Цьогорічна урочистість з нагоди Дня незалежності на цвинтарі при Липовій була коротшою, ніж завжди, оскільки головне святкування відбувалося пізніше в Ряшеві.

А.С.

У нашій парафії

Празник Спасо-Преображенської церкви

6 серпня, як кожного року, відзначено в Любліні свято головного храму нашої парафії та єпархії. Престольний празник Спасо-Преображенської кафедральної церкви святкується у свято Преображення Господнього за новим стилем (за яким відбуваються богослужіння у кафедральному храмі).

Святочні богослужіння, які почалися Всенічним Бдінням в канун празника, очолив Високопреосвященніший архієпископ Люблінський і Холмський Авель. Звершенням урочистостей стала Божественна Літургія, яку служило майже все духовенство єпархії та гість із Яблочинської обителі. Співав чоловічий хор під диригуванням Андрія Боубля. У святочній проповіді, виголошеній російською та українською мовами, архієпископ Авель нагадав про сенс свята Преображення Господнього, нагадав також, що це свято особливе значення має в житті Православної Церкви в Польщі, ос-

кільки саме цей празник за старим стилем надзвичайно урочисто і велелюдно відзначається на Святій Горі Грабарці.

Святочні богослужіння закінчилися урочистим молебном. На кінець архіпастир подякував настоятелю люблінської парафії за гарний празник, а духовенству за прибуття. Настоятель о. прот. Андрій Лось, своєю чергою, висловив подяку парафіянам, які доклали зусилля для організації свята, а всім учасникам свята, у тому числі вірним Хресто-Воздвиженської церкви, за спільне відзначення свята. (єл)

Закон Божий і українська мова для дітей та молоді

За традицією минулих років, у 2005/2006 навчальному році при Хресто-Воздвиженській церкві діятиме **Недільна школа**, в рамках якої відбуватимуться **уроки Закону Божого та української мови для дітей і молоді**. Це велика можливість передати нашим дітям прадідівську віру та рідну традицію, культуру, мову, які століттями плекали наші предки.

Уроки відбуватимуться у кожну неділю після Літургії. В цей час батьки можуть цікаво провести час на зустрічах при чаю, які відбуваються при нашій церкві у кожну неділю. Батьків, які хотіли б зголосити своїх дітей на науку Закону Божого та української мови або отримати додаткову інформацію, просимо зголошуватися до церковного старости або священика.

Генеральному консулові України
в Любліні
пану Іванові Грицаку
висловлюємо шире співчуття
з приводу смерті

МАТЕРІ.

Нехай рідна закарпатська земля
буде Їй пухом.
Вічна пам'ять!

Українська православна
грумада Люблина

Шукайте за адресою:

www.cerkiew.pl

Грузинське православ'я

Продовження зі стор. 1.

античні греки. Грузинська культура у своїх початках пов'язана з багатьма культурами античного світу.

ПОЧАТКИ ХРИСТИАНСТВА

Початки християнства на території Грузії сягають перших століть після Христа. За місцевою традицією, коли після Вознесіння Господа Апостоли з Пресвятою Богородицею зібралися в Горниці Сіонській, кидали вони жереб, хто куди піде проповідувати віру Христову. Грузія (Іверія) випала саме Пресвятій Богородиці. Тому Грузія вважається вибраною країною, уділом Пресвятої Богородиці, котра є покровителькою країни. Традиція говорить також, що проповідували на цих землях апостоли: св. ап. Андрій Первозванний, св. ап. Симон Кананіт і св. ап. Матвій (за традицією, ці два апостоли похоронені саме в Грузії), а також свв. апп. Варфоломій і Фадей.

Державною релігією християнство стало в Картлії (Іверії) в IV ст. Ця важлива подія пов'язана була з діяльністю св. рівноапостольної Ніно, просвітительки Грузії. Була вона родом з Каппадокії (Мала Азія), на територію Іверії (східна Грузія) прибула з Єрусалима. Своім життям привернула увагу мешканців країни, проте вирішальне значення мало навернення нею на християнство царя Міріана та цариці Нани. У столиці Іверії Мцхеті побудували вони – за порадою св. Ніно – християнський храм, від того часу це місце стало духовним центром грузинського християнства (і сьогодні там розташований кафедральний храм грузинських католикосів-патріархів на честь 12 апостолів – *Светіцховелі*). Цар звернувся також до візантійського імператора Костянтина Великого з проханням прислати до Іверії єпископів і священників. Незабаром прибув там перший предстоятель молоді Церкви – архієпископ Іоанн зі священниками, і тоді звершилась масова християнізація країни.

ПЕРШІ СТОЛІТТЯ ХРИСТИАНСТВА

Багато зусиль для християнізації доклав також син і наступник св. царя Міріана – Бакур. Саме за його правління було перекладено літургичні книги з грецької на грузинську мову. Церква зазнавала розвитку також за правління нащадків Бакура – царів Мірдата, Арчіла, Вахтанга. Утворювались нові єпархії, монастирі, прицерковні школи, Святе Письмо було перекладено грузинською мовою, створювалась оригінальна грузинська церковна література, своєрідна церковна музика. Двома століттями пізніше християнство стало державною релігією також у західній Грузії – в Колхиді, хоч, безперечно, було там дуже поширеним і раніше, про що засвідчує факт, що єпископ звідти брав участь у Нікейському Вселенському соборі.

Від самого початку грузинські єпархії опинилися в юрисдикції антиохійського патріарха. Первоієрархи Іверської Церкви мали спочатку звання архієпископа. У 457 р. дістали вони звання католикосів усієї Іверії, відтак поступово збільшувалась незалежність Іверської Церкви, котра стала врешті автокефальною (серед істориків є суперечки, коли точно це сталося). Від самого початку до Іверської Церкви належала також Колхіда, Абхазія і Кавказ. Проте на деякий час Церкви в Абхазії та Колхиді відокремились від Іверської Церкви і мали своїх католикосів у Севастополісі та Фезиді. Пов'язано це було з політичним відділенням цих регіонів від Іверії.

Молоду Грузинську Церкву зачіпали в перші століття ті ж самі проблеми, що й весь тогочасний християнський світ. Це, в першу чергу, контрверсії довкола віровчення Церкви, в результаті яких з'явилися у половині I тисячоліття науки, визнані Церквою єресями. Проте не знайшли вони в Грузії ширшої підтримки (сусідня Вірменська Церква саме в той час стала монофізитською), а грецький історик того часу

Прокопій писав навіть, що «Іверці – це кра- щі з-посеред усіх християн, яких ми знаємо, і найбільш строгі охоронителі законів і по- станов православ'я».

Великою проблемою були наїзди сусі- дів-нехристиян, під ярмом котрих опини- лася незабаром Грузія – персів (VI-VII ст.), арабів (VII-X ст.) та турків-сельджуків (XI- XII ст.), котрі боролися не лише з грузинсь- кою незалежністю, але також із Церквою. У цей час Грузинська Церква прославилася мучениками за віру Христову. Доля гру- зинської державності і культури була стис- ло пов'язана з долею Грузинської Церкви.

ЗОЛОТИЙ ВІК

Об'єднання грузинських земель і ство- рення сильної грузинської держави відбу- лося наприкінці XI і на початку XII ст. в час правління династії Багратидів. Найбільшого розквіту Грузія зазнала в часи царя Давида IV Будівничого (XI/XII ст.) та цариці Тамари (XII/XIII ст.). Створило це також умови для розвитку Грузинської Церкви, яка тоді зно- ву об'єдналася і мала в цей час більше 80 єпископів.

Саме в цей період була побудована ві- дома кафедра Светіцховелі в Мцхеті чи потужний наскельний монастир у Вардзі, кот- рий мав більше 600 приміщень, у яких мо-гло поміститись понад 20 тисяч людей. Саме тоді цар Давид IV заснував Гелатський мо- настир з академією, відомою у всьому пра- вославному світі, скликав він також в 1103 р. Рус-Урбниський церковний собор.

СТОЛІТТЯ МУЧЕНИЦТВА

Нову епоху в історії Грузії та Грузинської Церкви приніс наїзд татаро-монголів (1221). Незабаром Грузія на декілька десятиліть опинилася під монгольським ярмом (XIII- XIV ст.). В цей час мученицький вінець за віру Христову прийняло багато людей, на- приклад, у 1226 р. мученицьку смерть прийняли десятки тисяч мешканців Тбілісі, котрі відмовилися виконати наказ осквер- нити ікони. Серед мучеників цієї епохи був і грузинський цар Димитрій II Жертвенний (1289).

Після короткого періоду відродження грузинської державності в часах царя Юрія V Знаменитого та його внука Баграта V Великого, коли значного розвитку зазнало також і церковне життя, наприкінці XIV ст. на Грузію наступили чергові загарбники – війська Тамерлана. Прославилися вони крайньою жорстокістю, особливо щодо ду- ховенства і тих, хто відстоював віру Хрис- тову.

Після смерті Тамерлана в 1405 р. і роз- паду його імперії закінчився один із най- більш трагічних періодів у історії християн- ства в Грузії. Основною проблемою Грузії стали внутрішні конфлікти, котрі довели до її розпаду на численні ворогуючі держави. Така ситуація тривала наступних чотири століття. Одним із символів єдності грузи- нів, крім спільної мови і культурної тради- ції, залишилася саме Церква. Проте полі- тична ситуація принесла також наслідки в церковному житті, оскільки в XV ст. від східногрузинського католикосату в Мцхеті відокремилася західногрузинська Церква, яку очолював католикос Абхазії з центром в Бічвінда.

Період XV-XVIII ст. – це час, коли гру- зинські держави опинилися між двома му- сультманськими потугами – Персією і ос- манською Туреччиною. Незважаючи на це, грузини старалися зберігати свою дер- жавність та віру. Проте були і дуже важкі хвилини, коли значні частини країни потра- пляли під залежність або були предметом наїздів однієї або другої держави. В цей час знову багато грузинів віддало своє життя за Христову віру. Символом цього часу мо- же бути мученицька смерть 6 тисяч мо- нахів Давид-Гареджийського монастиря у 1616 р. під час наїзду перського шаха Аб- баса. Багатьох примушено тоді прийняти іслам, жахливим був, наприклад, звичай ви- крадати грузинських дітей і продавати їх для виховання в ісламі на яничарів.

Щойно наприкінці XVII ст. прийшло по- слаблення обох мусульманських потуг, що принесло полегшення ситуації грузинських держав і Церкви, хоч надалі численними

були наїзди та зазіхання на їх незалежність. У наступні десятиліття серед грузинських царів були так визначні постаті, як Вахтанг VI, Іраклій II та Саломон I, а серед ієрархів – католикос Антоній, автор граматики грузинської мови, нарисів з історії грузинської Церкви і держави, богословських трактатів. Наприкінці XVIII ст., у 1796 р., відбулось знову об'єднання Грузинського Православ'я в одному Мцхетському католикосаті. На початку XIX ст. Грузинська Православна Церква нараховувала 13 єпархій, 7 архиєреїв, 799 церков, 746 священників, 146 дияконів та 75 монахів.

У СКЛАДІ РОСІЇ

В XVIII ст. грузини все частіше шукали допомоги і захисту перед мусульманськими сусідами на півночі – в однойній Росії. В 1783 р. укладено договір про прийняття східної Грузії під протекторат Росії, проте зі збереженням грузинської державності, а також автокефалії Грузинської Церкви. Пошукам захисту в Росії сприяли трагічні події 1795 р., коли перси зайняли майже всю східну Грузію, жорстоко поводяться із грузинським населенням – в Тбілісі за декілька днів варварські вирізано 20 тисяч людей. Проте Росія не була вже зацікавлена втриманням протекторату – російський цар Павло I у 1801 р. видав маніфест про ліквідацію східногрузинського царства і приєднання його до Росії як губернії. Протягом чергових десятиліть до Росії приєднано інші частини Грузії, що тривало до 50-х років XIX ст.

Важливим рішенням царського уряду, який мав сприяти повній інтеграції Грузії з Росією, була ліквідація автокефалії Грузинської Православної Церкви, яка в 1811 р. була включена до складу Російської Православної Церкви на правах екзархату. На місце католикоса Антонія II, якого ще в 1810 р. викликали до Росії (і призначено членом Священного Синоду), екзархом Грузії і мцхетським митрополитом призначено архиєпископа Варлаама. Почався процес ліквідації окремішностей Грузинського

Православ'я та русифікації церковного життя. Викликало це велике невдоволення грузинських православних.

Все наступне століття Грузинське Православ'я функціонувало у складі Російської Православної Церкви. За цей час були тут відкриті духовні семінарії у Тбілісі (1817) та Кутаїсі (1894), видавались церковні журнали, література. Незважаючи на спроби русифікації, Православна Церква весь час була також твердинею національного життя грузинів. Серед визначних постатей цього часу світочем є св. Ілія (Чавчавадзе) – визначний діяч грузинського національного руху, класик грузинської літератури, причислений за своє благочестиве життя до лику святих. Весь час живими залишалися стремління зберегти окремішність Грузинської Церкви. Коли в 1905 р. у Російській імперії проявились більш ліберальні тенденції, на з'їзді православного духовенства Грузії, який відбувався в Тбілісі, виринуло домагання автокефалії для Грузинської Церкви. Проте з'їзд був розпущений, а титулат автокефалії відхилений. У перші роки XX ст. Грузинський екзархат складався із 4 єпархій (Грузинської, Імеретинської, Гурійсько-Мингрельської та Сухумської), нараховував 2354 храмів, 26 чоловічих монастирів та 5 жіночих, 1716 священників, 231 дияконів, 526 монахів, 100 монахинь.

ВІДРОДЖЕННЯ ІХРЕСТ

Нову ситуацію створили події першої світової війни і розпад Російської імперії. 12 березня 1917 р. на з'їзді православного духовенства Грузії було прийняте рішення про відновлення автокефалії Грузинської Православної Церкви. Цього рішення не визнав екзарх Грузії Російської Православної Церкви архиєпископ Платон. Проте російський Тимчасовий уряд у Петербурзі визнав автокефалію Грузинської Церкви (хоч лише як Церкви національної, а не територіальної). У вересні 1917 р. духовенство і вірні першим після відновлення автокефалії католикосом-патріархом всієї Грузії вибрали єпископа Киріона (1917-

1918), а наступним католікосом-патріархом обрано в 1918 р. єпископа Леоніда. До дій грузинських православних негативно поставився патріарх Московський і всієї Росії Тихон, котрий не погодився визнати автокефалію Грузинської Церкви, вважаючи цей акт неканонічним. У результаті на чверть століття зірвана була молитовна єдність обох Церков. У цей же час, у травні 1918 р., Грузія проголосила державну самостійність, що сприяло утвердженню автокефалії. Почався процес всестороннього розвитку церковного життя, створено, зокрема, нові митрополічі та єпископські кафедри.

Час нормального розвитку Церкви закінчило захоплення країни Червоною армією в березні 1921 р. і встановлення там радянської влади, а згодом включення Грузії до СРСР. Релігійна політика більшовиків у Грузії не відрізнялася від веденої в інших частинах імперії. Обраний у 1921 р. патріарх-католікос Амвросій був арештований, так як і інші ієрархи. Закрито майже всі парафії, монастирі, Церкві відібрано церковне майно. Мученицьку смерть за віру Христову прийняли в той час численні сини і дочки Грузії.

Ситуація почала мінятися в роки Другої Світової війни, коли Сталін вирішив, під тиском обставин, поміняти релігійну політику. Створились можливості відродження деяких форм церковного життя. У 1943 р. вдалося також закінчити конфлікт і відновити євхаристичне єднання з Російською Православною Церквою, котра після обрання нового патріарха Сергія (1943) визнала автокефалію Грузинської Православної Церкви. Наступне післявоєнне майже півстоліття було для Церкви важким, хоч на відміну від 30-х років, Церква могла хоч на мінімальному рівні існувати. У важкі 70-ті роки, після смерті католікоса-патріарха Давида V, новим патріархом-католікосом був обраний дотеперішній Абхазький митрополит Ілія, котрий управляє Грузинською Церквою до сьогодні. У Грузії, крім не дуже чис-

ленної мережі парафій (біля 60-70), 5 монастирів, існувала також єдина духовна школа – Мцхетська духовна семінарія.

СЬОГОДЕННЯ

Нова епоха в історії Грузинського Православ'я почалася на початку 90-х років ХХ ст., після розкладу СРСР і здобуття Грузією незалежності (1991). У 1990 р. автокефалію Грузинської Православної Церкви визнав Вселенський патріарх, що повністю стабілізувало канонічне становище цієї Церкви. Церква почала відбудовувати усі сфери свого життя, повертаючи собі природне місце в житті держави і суспільства. Ще в 1988 р. відроджено Тбіліську Духовну Академію. У 90-ті роки відновлено сотні парафій, десятки монастирів, церковних шкіл.

Сьогодні Грузинська Православна Церква має 27 єпархій. Вже майже 30 років очолює її Святійший і Блаженніший Ілія II Католікос-патріарх всієї Грузії, архієпископ Мцхетський та Тбіліський. У Церкві служить 28 архиєреїв, котрі складають Священний Синод ГПЦ. Духовним центром Церкви є Мцхета, де знаходиться патріарший собор 12 Апостолів – *Светіцховелі*, патріарші кафедри знаходяться також у Тбілісі та Піцунді. У Грузії біля 600 православних храмів, 53 жіночих та чоловічих монастирі. Церква має своє Радіо «Іверія», Молодіжний центр «Делеваї», військове душпастирство, добродійний церковний фонд «Лазарус». Діє декілька духовних навчальних закладів: дві духовні академії, Тбіліська та Гелатська, а також чотири духовні семінарії та 9 духовних шкіл і училищ. Грузинська Православна Церква має дуже сильну позицію в державі. 14 жовтня 2002 р. укладено формальний договір-конкордат між Грузинською державою та Церквою, що є винятковою ситуацією в православному світі. Конкордат передбачає для Грузинської Православної Церкви особливу роль у державі, її незалежність від держави та широкі права.

Григорій Купріянович

Католікос-патріарх всієї Грузії Ілія II

Святійший і Блаженніший Ілія II Католікос-патріарх всієї Грузії, архієпископ Мцхетський та Тбіліський очолює Грузинську Православну Церкву – одну із найдревніших Православних Церков світу. Займає шосте місце у диптиху – списку предстоятелів автокефальних Православних Церков.

Майбутній католікос-патріарх, Іраклій Гудушаурі-Шіолашвілі народився 4 січня 1933 р. у Владикавказі. Його батьки були родом з Казбеського району, у 1927 р. вони придбали дім у Владикавказі, де й народився майбутній католікос-патріарх. У третій день після народження, у свято Різдва Христового, був він охрещений у грузинській православній церкві, дістав ім'я на честь грузинського царя Іраклія II, який жив у XVIII ст.

У 1952 р. І. Шіолашвілі закінчив Владикавказьку 22 середню школу і поступив до Московської духовної семінарії, а згодом до Московської духовної академії. В цей час Грузинська Православна Церква не мала власної вищої духовної школи. У 1957 р., з благословення Католікоса-патріарха всієї Грузії Мелхіседека III, як студент II курсу академії, був рукоположений во ієродиякона, а два роки пізніше во ієромонаха. Московську духовну академію ієромонах Ілія закінчив у 1960 р.

Незабаром повернувся на батьківщину і став священником у Батумській кафедраль-

ній церкві. В 1961 р. був возведений в сан ігумена, а згодом архимандрита. 26 серпня 1963 р. 30-річний архимандрит Ілія був рукоположений католікосом-патріархом Єфремом II во єпископа Шемокмедського і призначений патріаршим хорєпископом (вікарієм). В роках 1963-1972 владика Ілія був ректором Мцхетської духовної семінарії. В 1967 р. єпископ Ілія був призначений на Абхазьку єпархію. В 1969 р. був возведений в сан митрополита.

Коли восени 1977 р. помер католікос-патріарх Давид V, рішенням Св. Синоду Грузинської Православної Церкви був призначений Патріаршим Містоблюстителем. 23 грудня 1977 р. владика Ілію обрано новим католікосом-патріархом всієї Грузії, а 25 грудня відбулася його інтронізація.

Католікос-Патріарх Ілія II вже більше 25 років є предстоятелем Грузинської Церкви. Його правління Церквою випало на дуже складний, але й надійний період історії. Доклав він багато зусиль для відродження церковного життя після розвалу комуністичної системи.

Панахида у Верховинах

Цього року, як завжди, у Верховинах буде відслужена **панахида на могилі майже 200 православних українців, жорстоко вбитих у червні 1945 р.** Цього року панахида служитиметься саме в день свята Усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя, коли Православна Церква особливо поминає пам'ять померлих.

Урочиста панахида у Верховинах відбудеться **11 вересня 2005 р.**, початок о 17⁰⁰ год.

Усіх, хто хотів би взяти участь у цьому скорботному богослужінні на місці мартирології українського православного народу Холмщини, повідомляємо, що з **Люблина до Верховин їхатиме автобус.** Автобус відправлятиметься з-під Хресто-Воздвиженської церкви в Люблині **11 вересня о 15³⁰ год.** Переїзд безплатний.

Грузинське Православ'я в Інтернеті

Грузія – одна з найдавніших християнських країн. Як про неї пишуть: «Іверія (Грузія) після того, як осяялася світлом Євангельської проповіді від самого апостола Андрія і св. Ніни, до цього часу старанно і свято зберігає даний їй від Бога скарб». Грузинська православна традиція, таким чином, є надзвичайно багатою. Познайомитися з цією традицією, а також сучасним життям православних громад у Грузії можемо, зокрема, за допомогою Інтернету. Тож у цій статті зробимо короткий огляд найбільш цікавих Інтернет-ресурсів, пов'язаних з Грузинським Православ'ям.

Передусім варто завітати на офіційну сторінку Грузинської Православної Церкви, яка має адресу <http://www.patriarchate.ge>. Вона є надзвичайно насиченою інформацією про актуальні події з життя Церкви. В окремому розділі викладено також історію Православ'я на грузинських землях. Крім того, на сайті можемо прочитати біографію Святійшого і Блаженнішого Іллі II, патріарха всієї Грузії, познайомитися зі структурою Грузинської Православної Церкви, а також складом Святійшого Синоду. Дізнатися про певні елементи грузинської православної традиції можемо, зокрема, у розділі «Грузинське християнське мистецтво».

Свої сторінки мають окремі єпархії Грузинської Православної Церкви: Батумо-Схалтинська (<http://eparchy.batumi.net>), Маргветська (<http://www.sbarbara.ge>), Руїс-Урбнська (<http://www.urbnis-ruisi.ge>), Хонська (<http://www.khonicchurch.org.ge>).

Дуже цікавою та наповненою інформацією і гарною з точки зору графічного оформлення є неофіційна сторінка Грузинської Православної Церкви (<http://www.geo.orthodoxy.ru>). Розповідається тут передусім про історію та сьогодення Грузинського Православ'я. В окремій частині сайту подано список усіх патріархів Грузинської Православної Церкви від часів її заснування святым апостолом Андрієм та святым Симоном Кананітським. В наступному ж розділі цього інтернет-ресурсу розміщено життя грузинських святих, які поділено на дві частини: першу складають твори, які в основі є працями Міхаїла Сабініна (Сабінашвілі), котрий зробив дуже

багато для популяризації життєвих грузинських святих; другу – точні переклади стародавніх писань, зроблені Г. В. Цулаєм (ці праці є науковими перекладами, що мають широкий історичний коментар). Надзвичайно цікавими мають виявитися для відвідувачів сайту розділи, присвячені іконам, духовній музиці та храмам і монастирям Грузії, оскільки тут розміщено не лише інформативні тексти, але й багатий ілюстративний матеріал. Крім цього, сторінка дозволяє нам познайомитися з грузинськими православними молитвами та церковним календарем. Решту розділів цього сайту складають традиційні для багатьох подібних ресурсів Інтернет-лінки, форум та гостьова книга.

Невеличка інтернет-сторінка «Свята Грузія» (<http://got2.mmtel.ru/olegsv/gr.html>) розповідає про скарби православної культури Грузії. Зокрема, тут можемо знайти інформацію про Тбілісі та преподобного Давида Гареджийського, про печерний монастирський комплекс Вардзія, про Светіцховелі (патріарший собор, побудований в 1010-1029 рр. на місці першої християнської церкви в Грузії).

Повні житія Святих Грузинської Церкви знаходяться за адресою: <http://sisauri.tripod.com/religion/russian/>. Про грузинську храмову архітектуру розповідає інтернет-ресурс <http://www.itic.org.ge/cathedrals/>. Про навчання у Тбіліській духовній академії і семінарії розповідає її офіційна сторінка (<http://www.osgf.ge/tta/>).

Існують також сайти православних монастирів Грузії. Прикладом може бути сторінка жіночого монастиря св. Ніни Самтавро (<http://www.geocities.com/samtavro>). Інтернет-галерею знімків монастирів Давидо-Гареджийської лаври можемо відвідати за адресою: <http://www.rzuser.uni-heidelberg.de/~ci4/georgien/davidgareji/davidgareji.htm>.

Загалом, цими декількома ресурсами не обмежується православний сегмент грузинського Інтернету. Існує ще багато інших не менш інформативних сайтів, які легко знаходяться за допомогою пошукових систем і цікаво розповідають про багату грузинську православну традицію.

Дмитро Шевчук

ПРАВОСЛАВНА МУЗИКА РІЗНИХ НАРОДІВ (3)

ГРУЗІЯ: Наступною країною, до якої ми «завітаємо», аби познайомитися з її православними співами, є Грузія. Не можна не сказати, що християнство на грузинській землі має давню традицію – грузинський народ приєднався до вчення Христа фактично вже у I столітті. Цікаво буде дізнатися, що, як розповідає історія грузинського Православ'я, за жеребом, який мав показати, в якій країні апостоли повинні проповідувати віру Христову, Грузія випала Пресвятій Богородиці. Однак, волею Спасителя, Богородиця залишилася у Єрусалимі, до Грузії ж поїхав св. апостол Андрій Первозванний, який взяв із собою нерукотворний образ Пресвятої Богородиці. Той «жереб» визначив, що Грузія є обраною країною Пресвятої Богородиці, яка вважається покровительницею цієї землі.

Крім св. ап. Андрія Первозванного, вчення Христа в Західній Грузії проповідував св. ап. Симон Кананіт, якого й поховано тут у селищі Комани. Свій спочинок знайшов на цій землі й св. ап. Матвій, який проповідував на південному заході Грузії і був похований у с. Гонію, що зараз розташоване недалеко від Батумі. Існують також свідчення про перебування в Грузії свв. апп. Варфоломія і Фадея. Про перебування свв. апостолів на грузинській землі свідчать як грецькі, так і латинські церковні автори, зокрема, Ориген (185-254), Дорофей, єпископ Тірський (4 ст.), Епіфан, єпископ Кіпрський (4 ст.) та інші. Загалом же, діяльність свв. апостолів на грузинській землі принесла свої плоди – у творах Іринія Ліонського (2 ст.) серед християнських народів згадується Іберія (Грузія). Сучасні археологічні дослідження підтверджують існування тут християнських спільнот у 1-3 ст. У 337 році грузинський цар Міріан проголосив християнство державною релігією. Таким чином, Грузія – це одна з найдавніших християнських країн.

Таку ж саму давню традицію має тут і православна музика. Духовні співи Грузії – це передусім поліфонічні хорові співи. Бесіке Сісаурі, зокрема, пише про грузинську православну музику наступне:

«Духовна музика звертається всередину особистості, це шлях до єднання з найглибшим джерелом існування. Розспіви та ритми, що повторюються в духовній музиці, створюють притягання, яке відводить слухача від незначних турбот та тиску проблем. Крім того, духовна музика створює життєдайний орнамент, що об'єднує тіло і душу. Грузія має значну та високопрофесійну традицію хорового співу. Фольклорні та церковні співи є невіддільною частиною скарбниці грузинської культури і Грузія гідно цим пишається».

Традиція грузинського церковного співу сягає віків (або, як кажуть самі грузини, «є давнішою, ніж Західна Європа»). Музикознавці вказують на те, що характерною рисою грузинських співів є особливі вокальні прийоми і використання дуже близьких одне до одного тонів. Співом у Грузії традиційно займалися переважно чоловіки. Тому типовим для цієї культури є триголосна чоловіча *a-капелла*.

Варто згадати про те, що високого рівня розвитку грузинські церковні співи досягли у X–XI століття. Вчений Іван Джухахішвілі, зокрема, стверджує, що в IX-му столітті в Грузії існувала певна теорія церковного співу, яка називалася «наука вокального навчання». Збереглися також збірники грузинських церковних розспівів X і XI століття. У них згадуються, зокрема, такі автори, як Іоан Минчхі, Мікаель Модрекілі, Іоан Мтбеварі, Євтім і Георгій Мтацмінделі, Єфрем Мцїре та інші. Вони не лише займалися перекладом текстів пісень з грецької мови, але також самі складали нові твори.

Дмитро Шевчук

Усікновення Чесної Голови св. Івана Предтечі і Хрестителя

Тропар

Пам'ять праведнаго с похвалами, тобі
же довлієєт свідітельство Господнее
Предтече/. Показалбося єєси воістину і
пророков честнійший,
яко і в струях крестити сподобился єєси
Проповіданнаго. Тімже за істину
пострадав радуєся, благовістив єєси
і сущим во аді Бога, явльшагося
плотію, вземлющаго гріх міра
і подающаго нам велію милость.

Пам'ять праведнаго з похвалами, тобі
ж бо достатньо свідчення
Господнього, Предтече. З'явився
воістину і за пророків честнійший,
бо в струменях сподобився хрестити
Проповіданнаго. Тому-то за істину
постраждав, радіючи, благовістив
єєси і тим, що в аді, Бога, явленого
в тілі, що взяв гріхи світу
і подає нам велику милість.

Свята Євангелія від Марка

Одного разу, почув цар Ірод про Ісуса, (бо ім'я Його зробилось звісним) і казав, що то Іоанн Хреститель воскрес із мертвих, і через те чуда творяться від його. Інші говорили, що то Ілія, а інші казали, що то пророк або як один з пророків. Ірод же, почувши, казав: це Іоанн, якому я одсік голову: він воскрес із мертвих. Бо той Ірод послав і взяв Іоанна і посадив його у в'язницю, через Іродіяду, жінку Филиппа, брата свого, що одружився з нею. Бо Іоанн казав Іродові: не годиться тобі мати жінку твого брата. Іродіяда ж лютилась на його і хотіла вбити його, та не могла. Бо Ірод боявся Іоанна, знаючи, що він чоловік праведний і святий, і беріг його, і слухаючи його, багато робив, і рад був його слухати. І настав пригідний день, коли Ірод в день народження свого справляв вечерю вельможам своїм і тисячникам і начальникам Галилейським. І як дочка тієї Іродіяди увійшла і танцювала, і догодила Іродові і возлежачим з ним, то цар сказав дівчині: проси у мене чого хочеш, і дам тобі; І поклявся їй: чого б ти ні попросила, дам тобі, хоч би й половину царства мого. Вона ж, вийшовши, питалась у матері своєї: чого просити? А та сказала: голови Іоанна Хрестителя. І зараз підійшовши поспішно до царя, просила, кажучи: хочу, щоб ти зараз дав мені на блюді голову Іоанна Хрестителя. І засмутився цар, одначе через клятву й з-за тих, що возлежали з ним, не схотів їй відмовити. І зараз послав цар ката і звелів принести його голову. Той пішов, одтяв йому голову у в'язниці, і приніс її на блюді і подав дівчині, а дівчина подала її своїй матері. Ученики його, зачувши, прийшли і взяли тіло його і положили його у гробі. І посходились апостоли до Ісуса і розказали Йому про все, що вони зробили і чому научили.

Мк. 6, 14-30 (24 зач.)

Пожертву на видання цього номеру бюлетеня «Православний Голос Люблина» склав о. прот. Юліан Феленчак, декан Сяницького благочиння, настоятель парафії в Морохові.

Православний Голос Люблина

Бюлетень української православної громади церкви Воздвиження Чесного Хреста Господнього в Люблині
Душпастир церкви Воздвиження Чесного Хреста Господнього: о. прот. Мирослав Вишневський.
Редактор бюлетеня: Григорій Купріянович.

Адреса: Cerkiew Podwyższenia Krzyża Pańskiego, ul. Dolińskiego 1, 20-127 Lublin, тел. 4444160.

E-mail: chresto-vozd@cerkiew.pl

Internet: <http://www.chresto-vozd.harazd.net>

Програма богослужінь
у церкві Воздвиження Чесного Хреста Господнього
- храмі української православної громади м. Люблина
вересень 2005 р.

3 вересня, субота

18⁰⁰ Вечірня

4 вересня, Неділя 11-а по П'ятидесятниці

9⁰⁰ Божественна Літургія

Молебень на початок навчального року

Початок навчання Закону Божого та української мови
в навчальному році 2005/2006

10 вересня, субота

18⁰⁰ Вечірня

11 вересня, Неділя 12-а по П'ятидесятниці.

Усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя

9⁰⁰ Божественна Літургія та Вселенська панахида

17 вересня, субота

18⁰⁰ Вечірня

18 вересня, Неділя 13-а по П'ятидесятниці

9⁰⁰ Божественна Літургія

20 вересня, вівторок

18⁰⁰ Велика Вечірня з литією

21 вересня, середа. Різдво Пресвятої Богородиці.

Свято Холмської ікони Божої Матері

9⁰⁰ Божественна Літургія

24 вересня, субота

18⁰⁰ Вечірня

25 вересня, Неділя 14-а по П'ятидесятниці. Перед Воздвиженням.

Віддання свята Різдва Пресвятої Богородиці

9⁰⁰ Божественна Літургія

26 вересня, понеділок

18⁰⁰ Всенічне Бдіння

27 вересня, вівторок. Воздвиження Чесного Хреста Господнього.

Престольне свято Христо-Воздвиженської церкви

9⁰⁰ Божественна Літургія

Молебень